

CSIKI LÁSZLÓ

Ezerkilencszáznyolcvanhat*

Reggelre befagyott a lakás ajtója. Fent ékes jégcsapok csüngtek a zöld párkányon, lent a padlóra érhetetlen jégkéreg borult a küszöb és a szőnyeg közé, a cementre. Ott állt Zoltán a jégen a saját albrétében, hallgatta, ahogy recseg alatta, akár az állványzat pallója az építkezésen. Átforrósodott rajta a meztelen talpa. Pizsamája alján zúzmarásodni kezdett az éjszakai verejtéke.

Gyerekkorában, az óvodában meg kellett nyalnia egy fagyos rézkilincset. Ráragadt a nyelve, és égő seb maradt rajta, miután leszakította. Hallotta is, ahogy leszakad a bőre. Nyald meg a kilincset, mondta tehát Zoltán a kopogtónak, akiből semmit se látott.

Megnézte előbb, milyen hosszú párát képes fújni a levegőbe, csak azután nyúlt a kulcshoz. Ráragadt a keze. Aztán meg égett, amikor leszakította, bőrével rajta hagyva az ujjlenyomatát.

Legjobb lenne, ha nem lennénk itthon, mondta a felesége az ágyból, dőlt szájából a gőz. Kötött sapkát viselt éjszakánként, és az orrára húzta, nehogy lefagyjon a szempillája. A pilláira nagyon büszke volt, annyira, hogy nem is festette.

Nem vagyunk itthon, mondta neki Zoltán. Otthon vagyunk. Hülyék vagyunk.

Menekültek voltak. Megszokták a hideget otthon, itt mégis nehezen bírták. Nem volt kályhájuk a mosókonyhában, a kazán téglalapzatát asztalnak használták, és öblös mélyébe, az üst helyébe a szennyesüket rakták, közéje az irataikat, rá meg egy deszkalapot, arra a lábasokat és a flakonokat. Mindenik alján volt egy kis maradék, pörkölt és kóla. Frizsiderre nem volt szükségük. Lomtalanításokkor szerezhettek volna pedig. Ebben a városrészben teljes konyhabútort is kiraktak a járdára az őslakosok, de még faragott karszékeket is. Lábzsámolyokat. Goblin-huzatosakat. Egy egész csővázis ülő-garnitúrát. Éppen csak a vászon rohadt le róla, valami pincében. Akkora pincék voltak a környéken, hogy kínzókamrát vagy diszkót lehetett volna ott berendezni.

Zoltán óvatosan elhúzta az üveges ajtó függönyét, arcába lebbent egy virágminta. Nagy udvarra látott, balról emeletes házra, oldalt havas rózsaaágysókra, abban metszett venyigékre. A fehérre festett kapu egyik sarkát is látta. Ő festette fehérre szombatonként. Az ágyásokat is ő ásta fel az elmúlt tavaszon.

* A Tiszatáj novellapályázatára beérkezett alkotás.

Itt padnak hívták az ágyást. Szinte megkérdezte a feleségét, hogy miért?

Piros Dacia gépkocsi állt a fehér kapu előtt, zúzmarás szélvédővel, és annyi hóval a tetején, amennyit csak egy másik országból lehet áthozni. Hogy nem fújta le róla a huzat idejövet!

Ez csempészi a havat, mondta Zoltán a feleségének. Humorosnak, vagyis nyugtatónak szánta. Hadd ne féljen a látogatótól. Jobb, ha kacagja. Ági! szólt rá. Mondom, hogy csempészi a havat. Az asszony azonban csak hallgatott.

Zoltán alatt csöndesen olvadásnak indult a szobai jég. Ez azzal a lehetőséggel fenyegetett, hogy a talpa ráfagy. Nem volt elég meleg ahhoz, hogy felolvassza, akkor meg alatta a vékony vízréteg elkezdte követni a fizika törvényeit. Biztosan voltak neki, azért lehetett korcsolyázni a folyó, a tó alkalmi kérgén. Valójában a folyón, a tavon magán, a halak felett. Otthon a folyón korcsolyáztak, és kapkodtak az elcsúszó lányok melle felé. A lányok néha kacagtak és úgy fordultak, hogy megtelt velük a kamaszok marka.

En nem vagyok itt senkinek, mondta Zoltánnak a jégen talált felesége, és végleg behúzódott a dunna alá. A meggyűródő ágynemű jégkristályokat preczelve recsegett a mozdulatától. Mintha csatornabádóg alá menekült volna az asszony egy ócskavas-telepen, még a lába köze is kihűlt. A hangból ítélve leg-alábbis.

Lehet, hogy csak egy jégcsap szakadt le, mondta Zoltán, és nem is kopogtak. Attól ébredtél fel.

Te ébredtél fel.

Jó, legyen, én ébredtem fel. Te aludjál.

Nézte Zoltán a függönyrésen át az udvart, a kaput, a piros gépkocsit, tetején a havat. Egyszer, részegen, még otthon Gyergyóban, a templom mögött kicsavarta egy H felségjelű gépkocsi kerekének a szelepét. Magyar levegőt akarok szívni, motyogta. A felesége akkor kacagott, és akkor neki nagyon nagy szüksége volt a kacagására. Olyan volt, mint a nyugtató remény.

Lehet, hogy most ott volt a gépkocsi tetején a hóban, az útközben rárakódott korom között az összes hír a szüleiről és a gyermekeiről. Beleivódtak, mint az emlékek az ember összes rostjaiba. A levágott kezében is benne lennének, egyetlen sejtből klónozni lehetne az emlékeket. Éppen csak akkor más is látná, és az rémületes volna. Hogy csak úgy nézzenek...

Milicista, mondta az asszony a dunna alól, a saját melegéből.

Rendőr, helyesbített Zoltán. De nem vasárnap. Ne gyanakodj állandóan. Ezek is pihennek néha.

A rendőrök és a kurvák soha.

Már nehogy kiállj vasárnap, mondta Zoltán. Ezt is viccnek szánta. Derék-ból meghajolva bámult ki a függönyrésen, és fújta a meleget a jeges ablak-üvegre. Egy világjáró bakancsot akart látni. Abban meg azt az alakot, akit útlevéllal idáig engedtek, és az éppen ide jött. Csak egy kimarjult cipőt. Otthon

mindenkinek csámpás volt a lábbelije, még a diplomatáknak is. Fel lehetett ismerni a cipőjéről, hogy ki hová való. Ő most nem akart még egy papucsot sem a lábára, mely megint kezdett odafagyni, térdéig kúszott fel már a hideg. Mintha fém protézist szerelnének a csontjaiba. Érezte még a szürke csillogását is.

Az asszony pedig csak feküdt a melegében. A gyerekeit akarta, nem a hírt róluk. Megvannak azok, semmilyen hír nem ronthat rajtuk, neki meg ragaszkodnia kellett a bizonyossághoz: hogy megvannak. Ne más mondja meg, hogy hogyan. Nehogy már büntudata lenne, amiért nélküle betegek vagy boldogok. Nehogy azok kibírnák nélküle, felszednék a vírusokat meg a mosolyokat, és nem szólnának neki. A francba!

Az asszony ekkor elsírta magát. Ez a könnyebb, mondta neki Zoltán, pedig éppúgy nem látta, akár az ajtón kopogtatót vagy a bakancsát legalább. Éppen csak tudta, hogy a felesége sírni fog vasárnap, és azt is, hogy olyan forró könnyek csurognak le az arcán, odafagyni se bírnak. Elképzelte pedig, hogy ráfagynak, és ő darabonként tördeli le szeme alól a kristálygömböket. Bőröstől. Vörös nyomok maradnának utána, mintha pirosat sírna. Vasárnaponként viszont csak délután sírta el magát Ági, és most még alighogy elkezdődött a könnyező napja. Jobb lett volna, ha kedd van, vagy akár csütörtök. De vasárnap volt, és korareggel. Délután a Margitszigetre készült vinni: ott nem sírhott. Hacsak nem akarta sajnáltatni magát a nagyközönség előtt.

Volt egy kutyájuk, a kazán tűzterében aludt eddig, akár rá is csukhatták a kis fémajtót, hogy otthon érezze magát és ne bámulja a szeretkezésüket: azt ki lehetett volna vinni a szigetre, ürügynek a sétáláshoz mindig kézre esett. Most éppen felébredt és nyújtózott, rosztogtak, pattogtak az izületei. Fekete bundája beleolvadt a hajnali homályba. Olyan sötét volt, mint a szoba sarka, az ötödik. Mikor meg az ajtóhoz jött, megszagolta a gazdája csóré lábát és kapkodni kezdte mancsát a jégen, onix-fénnyel világított a szeme. Nem ugatott fel az ajtó előtti idegen szagára. Éhesen nyalogatta a száját azzal a Dacia-piros nyelvével.

Kapd el, Kutya, mondta neki Zoltán. Nem illet itt más név a loncsos állatra, csak hogy Kutya. Mintha nem az övék lett volna, hanem mindenkié. Régóta szerették pedig. Amióta kivették egy kukából. Amit otthon legfennebb szemetes bödönnek hívnak. Két bécsiszelet volt mellette, azt is szinte kivették. De aztán ott hagyták, mert azért büszkeség is van a világon. Ha megeszik azt a két szelet húst: már kukázók.

A kutyának most az ajtónál az ínye se rezdült. De a jeget sem állta. Add oda neki a pörköltet, Ági!

Add oda te.

Az asszony eszerint nem aludt, de látni, hallani sem akart. Ez volt a vasárnapja. Feküdt csak magának. Nem akarta megmutatni a nyomorát senki vendégnek, nehogy hazavigyék a hírét. Miközben anyja se volt már, aki sírhatna

érte vagy miatta. A gyerekei meg úgysem értették volna a hírből, miféle az a jég a szobában. Lehet, úgy érezte, a méhében is jégpálya van, ott korcsolyáznak. Zoltán ott sose láthatná őket. Jó helyen lennének tehát, ha lehetnének egyáltalán.

Állt, helyét melegítve süllyedt két centit Zoltán a jégben azzal, hogy ha mégis rendőr a kopogtató, nem tud neki kiturkálni a szennyese közül egy kurva rendes igazolványt, de főként azzal, hogy ha hírhozó követ jön, ő nem fogja sikítás nélkül kibírni a hírt, akármi legyen az. A jó híreket sem bírta már Zoltán, úgy tele volt önmagával. Nem tellett belőle másra, másokra, egyszerűen. A lebontott szálloda állványzatának pallóján is nehezen állt meg. Hát még ha a betonért kellett kinyúlni a korlát felett! Vödörben küldték fel a betont, és néha kiabáltak. Zoltánnak fogalma sem volt, miért kell megerősíteni egy épület homlokzatát, melyet úgyis lebontanak, és a bontásban is ő lesz az előmunkás.

Lehullt kint egy jégcsap, vagy talán kopogtak az ajtón.

Ne rinyálj, mondta Zoltán az asszonyának. Az asszony olyan csendes volt eközben, mint a Biblia. Zoltán pedig a bontómunkásoktól tanulta a szót: rinyálj. Mintha lopta volna tőlük. Menj vissza inkább, ha bírod, mondta.

Azt mondta ezzel Zoltán, hogy eredjen fel könnyei mentén az asszony azok forrásáig, amíg elapadnak. Onnan aztán eregetheti az újabb csermelyeket, folyamokat. Hogy végül ugyanő mártózzon meg bennük, itt Pesten. De még rá is fagyhat az egész.

Semmit sem mondott Zoltán, a felesége értette mégis. Szeretnéd, ha elmennék tőled? kérdezte.

Hát te?

Lehet, hogy az asszony ekkor már arra várt, hogy mégis kopogtat valaki az ajtón, és nem kell egyebet is mondania. Csúnyaságok voltak a nyelvén, mint a sebek.

Na, ne izélj, mondta Zoltán. Kockáztattam az életemet? A határon kockáztattam? Kockáztattam. Szívgyógyszert vettem be, hogy tudjad.

Az enyémet is, mondta az asszony. Nekem is volt egy életem. Te csak jöttél.

Otthagytam a gyerekeimet! A gyerekeidet!

Ne helyesbíts állandóan!

A szökés helyesbítés. Egy rossz határ vagy rossz törvény korrekciója. Jaj, hagyjál! Én otthagytam a gyerekeimet.

A gyerekeinket! Figyelj a nyelvtani alakra. Nem bírod elviselni. Nem én már semmit.

Engem sem, igaz?

Neked itt jó lehet, mondta az asszony, és már egész szép testével a dunnán kívül volt, de nem látszott rajta se jég, se libabőr. Olyan egyedül és magának

való volt, amilyen egy szép női test lehet. Neked elméleteid vannak, meg nemzeted. Nekem gyerekeim vannak!

Zoltánnak ekkor már tényleg küszöbre fagyott a talpa. Gyerekkorában tarlókon edzette pedig, ki kellett volna bírnia. Zöld fű sarjadt a tors között, gyógyította szinte az aratott búzaszáraktól felsebzett lábujjait. A lábujjai között azt az érzékeny részt.

Te még a diktatúrát is élvezted. Hiányzik neked valami. A kihívás, ahogy mondanád. Unatkozol. Nincs mivel ellenkezned. Csak én.

Psztt, mondta Zoltán, lehet, hogy jönnek. Figyelj, lehet, hogy mondanak valamit. Ezek nem olyanok.

S ha mégis mondanak?

Mondjanak, amit akarnak. Csak be ne engeddd őket.

Há' azért mégse túszt vagyok, mondta Zoltán, bár inkább csak magának. Odakint senki nem hallhatta, ha valóban volt kint valaki. Látszani nem látszott, hallani meg csak a jégcsapok hullását lehetett. Igazán hulltak, törtek a betonon a jégcsapok. Mostanában melegfront jött vasárnaponként, leszaggatta lazán a jeget, hétfőre meg hagyta a telet, hogy visszaállítsa az összes jégcsapot. Vasárnap mégse volt ennyire hideg még. Hétfőn ki lehetett volna bírni. Leginkább egy turkálóban kilóra vett télikabáttal.

Kutya, vagyis a kutya, a mindenki kutyája ekkor nyüszíteni kezdett, bár nem tudhatta, mi az a télikabát vagy a szeretet. A szót megértette volna, ha elhangzik, elég okos volt ahhoz, és elég sokat beszélgetett vele Ági egyedül. De nem hangzott el ilyesmi. Éhes lehetett inkább a kutya. Az éhség viszont kielezi az érzékeket. Ezt már megtanulta, leginkább magától és annyira, hogy szinte tudta is. Ági feléje nyújtotta a kezét, Kutya meg odanyalt. Egy független Isten kellett volna, hogy megítélje, jólesett-e az asszonynak a meleg kutyanyelv érintése. Az az Isten még azt is tudhatta volna, mitől fél Ági, amikor már semmi oka nincs rá, és kitalálni se bír egyet is, de azért mindegyre megpróbálja. Kellene neki azért valami indok, hogy miért fekszik itt és nyalatja kezét a kutyával, és nem szülőföldjén segíti világra az újszülötteket. Nem kellene úgy néznie erre a Kutyára, mintha az neki mindezt elmondhatná. Istennek viszont érzékelhetően szabadnapja volt.

Ne a kutyát bámuld, mondta Zoltán a feleségének, de még mindig az ajtóüvegre hajolva. Ott fújkalta a zúzmarát. Nézni próbálta a kopogtatót. Passz, mondta végül. Melléd fekhettek?

Jaj, istenem, lehelte Ági, férjéig fújva magából a párát. Zárd be a döngőt. Zoltán betuszkolta Kutya a kazánba és rázárta az ajtót. Nagyon csikorgott a kalantyú. Nem volt, nem maradt egyéb, csak a vasárnap és a hideg. Meg némi fagyott kutyaszőr kéztől, lábtól. Az ajtó előtt talán valaki idegen.

Nem akarok még egy gyereket, mondta az asszony.

Zoltán visszaállt az ajtó jegére, onnan beszélt. Azt mondta, hagyjuk más-korra. Jó lesz a kedd?

Az is jó, felelte az asszony. Most az a pasi néz kintről?

Ha látnám!

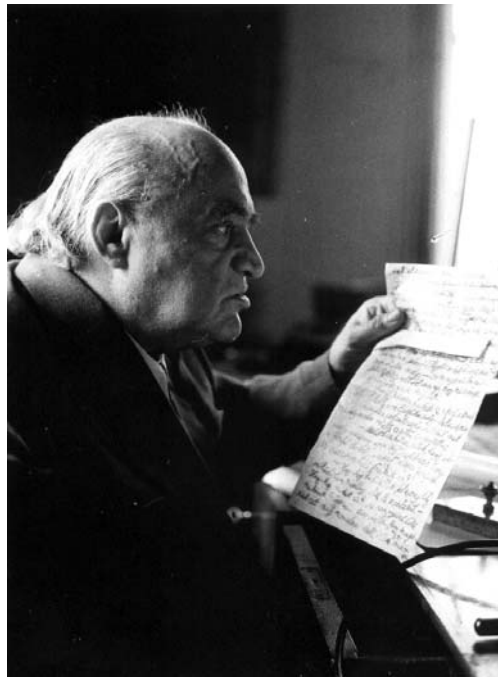
Odakint, a jégvirágokon túl senki sem látszott, legfennebb újabb jégvirá-gok.

Leginkább a kukucskáló látszott, amit Zoltán olvasztott az ablakra. Lát-hatta, hogy látni akar, egyebet semmit. Egy cirkli, vagy egyéb, ki se tudná micsoda. A tetejébe meg ez a csönd! Mintha a hó maga alá temetett volna min-dent, még azt is, ami nyáron nem volt itt. Nem is lehetett belopni valamit alája. Istenem, egy kis vért a hó alá. A hóra magára nem merte volna. Hogy nézne ki az a rózsabokrok tövében?

Kopogtak? kérdezte Ági.

Ohó, mondta Zoltán, azt hiszed? Úgy érezte, hogy most már jó, alkalmas a lába.

Felszakíthatja talpát a jégről, merthogy önmaguk ellenében is érvényt sze-rezhetnek a fizika törvényei. De amikor lenézett, azt látta, hogy bokáig jég-cipőben áll. Elkacagta magát.

FÜST MILÁN